Integraal Veiligheidsplan 2023-2026

Gemeente Maashorst

maashorst

Inhoudsopgave

1. Inleiding **5**

1.1. Missie en Visie 5

1.2. Kaders en afbakening 5

1.3. Organisatie en samenwerking 6

2. Trends en ontwikkelingen **7**

2.1. De wereld na de coronapandemie 7

2.2. Maatschappelijke ontwikkelingen 7

2.3. Kansen en bedreigingen rondom digitalisering 7

2.4. Verharding ondermijnende criminaliteit 8

2.5. Daling traditionele criminaliteit 8

2.6. Maatschappelijke en sociale onrust bedreigen de samenleving 8

2.7. Toename van incidenten met kwetsbare en/of personen met onbegrepen gedrag 8

2.8. Positie jongeren staat onder druk 8

3. Maatschappelijke inbreng en analyse **9**

3.1. Veiligheidsmonitor 10

3.2. Inbreng gebiedsplatforms 11

3.3. Inbreng gemeenteraad 11

4. Zorg en veiligheid **13**

4.1. Wat is dit? 13

4.2. Waarom is dit een probleem? 13

4.3. Waarom is dit een prioriteit? 13

4.4. Wat willen we bereiken? 13

5. Digitale veiligheid **14**

5.1. Wat is dit? 14

5.2. Waarom is dit een probleem? 14

5.3. Waarom is dit een prioriteit? 14

5.4. Wat willen we bereiken? 14

6. Maatschappelijke onrust **15**

6.1. Wat is dit? 16

6.2. Waarom is dit een probleem? 16

6.3. Waarom is dit een prioriteit? 16

6.4. Wat willen we bereiken? 16

7. Ondermijning **17**

7.1. Wat is dit? 17

7.2. Waarom is dit een probleem? 17

7.3. Waarom is dit een prioriteit? 17
7.4. Wat willen we bereiken? 17
8. Veilige woon- en leefomgeving 19
8.1. Wat is dit? 19
8.2. Waarom is dit een probleem? 19
8.3. Waarom is dit een prioriteit? 19
8.4. Wat willen we bereiken? 19
9. Hoe nu verder? 20

Samenvatting

Volgens de veiligheidsmonitor 2021 geven inwoners van Maashorst een hoger cijfer voor veiligheid en ervaren minder criminaliteit dan gemiddeld in de regio Brabant-Noord. Dat is goed nieuws maar tegelijk blijven de uitdagingen op veiligheidsgebied groot.
Dit Integraal Veiligheidsplan geeft een overzicht van de thema's waar de komende vier jaar de focus op ligt, zowel lokaal als regionaal.

De hoofdthema's zijn:
- Zorg en Veiligheid (Huiselijk geweld, personen met onbegrepen gedrag)
- Digitale Veiligheid (Inbreken op computers en losgeld vragen, oplichting via internet)
- Maatschappelijke onrust (polarisatie, radicalisering)
- Ondermijning (de aanpak van georganiseerde criminaliteit)
- Veilige woon- en Leefomgeving (waaronder woonoverlast en jeugdoverlast)

Het zijn belangrijke thema's die diepe wortels hebben in de maatschappij. Daarom begint het IVP met een overzicht van trends en ontwikkelingen en daarom ook zijn de bewoners op twee manieren bevraagd over hoe zij de veiligheid en leefbaarheid in hun leefomgeving ervaren.

Bij de aanpak van de grote thema's ondermijning, polarisatie, digitale veiligheid en Veilige Publieke Taak wordt samengewerkt in de regio, maar de accenten worden op lokaal niveau gelegd. Daarom is het belangrijk dat de veiligheidspartners dit plan steunen en dat de gemeenteraad zich herkent in dit plan en zich hieraan kan committeren.

De uitwerking van het IVP (wat gaan we doen, welke middelen hebben we beschikbaar en wat willen we bereiken) vindt plaats in de Uitvoeringsplannen die later worden vastgesteld.

1. Inleiding

1.1. Missie en Visie

Onze missie is een aantrekkelijke gemeente te zijn waar inwoners en bezoekers zich veilig voelen om te kunnen wonen, werken, verblijven en recreëren. Een gemeente in het basisteam Maas en Leijgraaf die in staat is de hedendaagse veiligheidsproblematiek aan te pakken met balans tussen preventie, zorg en repressie en met betrokkenheid en inzet van onze veiligheidspartners en de inwoners. Daarbij hanteren wij de volgende uitgangspunten:

- Verankeren van de veiligheid in de buurten, wijken en kernen.
- Voorkomen en bestrijden van (grootschalige) incidenten en verstoringen van de openbare orde.
- Voorkomen, verstoren en stoppen van ondermijnende activiteiten, met daarbij een goede balans tussen preventie, zorg en repressie.
- Behouden of verbeteren van de veiligheidsgevoelens en veiligheidscijfers.

Om dit te bereiken is verbinding tussen de verschillende gemeentelijke domeinen belangrijk, want interventies binnen het ene domein kunnen gevolgen hebben voor andere domeinen. Integrale samenwerking vergroot bovendien vaak het effect van een interventie.

Gewerkt wordt met een integrale aanpak op basis van gedeelde en gedragen prioriteiten zoals benoemd in dit beleidsplan. Op basis daarvan wordt tweejaarlijks een toegespitst, op maatschappelijk effect gericht uitvoeringsplan, opgesteld. Daarin wordt voldoende ruimte bewaard om tijdig te kunnen bijsturen wanneer trends en ontwikkelingen daar aanleiding voor geven.

Problemen willen wij voorkomen waar dat kan. Daarbij streven wij naar de juiste balans tussen preventie, zorg en repressie en naar een goede afstemming tussen de bestuurlijke, zorg- en strafrechtketen. Door vroegtijdig te signaleren, kunnen problemen op tijd worden aangepakt. Als de situatie daarom vraagt, wordt handhavend ingegrepen.

Wij betrekken onze inwoners en ondernemers zoveel mogelijk en wij bekijken verschillende mogelijkheden om het doel te bereiken, bijvoorbeeld het aanspreken van burgers op hun gedrag zonder gelijk met het bonnenboekje te zwaaien. In deze context zien wij het toepassen van juridische middelen als een uiterste middel. Wij proberen partijen bij elkaar te brengen en stimuleren initiatieven van onze inwoners en ondernemers.

1.2. Kaders en afbakening

De Politiewet (artikel 38b) bepaalt dat elke gemeente in Nederland minimaal één keer in de vier jaar doelen vaststelt die de gemeente nastreeft op het gebied van veiligheid. Deze doelen worden opgeschreven in het Integraal Veiligheidsplan (IVP) en worden ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. Daarmee is het IVP het belangrijkste sturingsinstrument voor de gemeenteraad op het gebied van de lokale veiligheid.

De vorm en inhoud van het IVP zijn niet wettelijk voorgeschreven; er is daarmee veel ruimte voor lokale invulling. Het gemeentelijk veiligheidsterrein is op te splitsen in sociale veiligheid en fysieke veiligheid.

- Sociale veiligheid: de mate waarin mensen beschermd zijn, of zich beschermd voelen tegen gevaar dat veroorzaakt wordt door of dreigt door menselijk handelen. Dit betekent het voorkomen van overlast en criminaliteit en het bevorderen van sociale cohesie en leefbaarheid.

- Fysieke Veiligheid: de zorg voor bijvoorbeeld verkeersveiligheid, brandveiligheid en externe veiligheid (dit laatste betreft bijvoorbeeld de risico's voor mens en milieu bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen).

Dit IVP richt zich primair op sociale veiligheid. Fysieke veiligheid valt grotendeels buiten de reikwijdte van dit beleidskader. Voor onderwerpen die vallen onder fysieke veiligheid verwijzen wij naar specifiek voor deze gebieden ontwikkeld beleid, zoals bij verkeer, externe veiligheid of door de Veiligheidsregio Brabant-Noord en de Omgevingsdienst Brabant-Noord (ODBN). Dat geldt ook voor reguliere toezicht- en handhavingstaken in de leefomgeving zoals de aanpak van hondenpoep en parkeeroverlast.

1.3. Organisatie en samenwerking

De bestuurlijke driehoek Maas en Leijgraaf heeft gevraagd dit IVP voor de drie gemeenten gezamenlijk voor te bereiden en een format te ontwikkelen dat voor elke gemeente in Maas en Leijgraaf te gebruiken is. Daarvoor is een ambtelijke schrijfclub opgericht.

De gemeente voert de regie op veiligheid. Dat betekent dat de gemeente stuurt op de selectie en aanpak van veiligheidsthema's, op samenwerking en het nakomen van afspraken, op tussentijdse evaluaties en op doorontwikkeling van de aanpak. Daarbij wordt samengewerkt met veel partijen, zowel intern als extern (o.a. de politie, het Openbaar Ministerie, Veiligheidshuis, Veiligheidsregio, Bureau Halt, reclassering, welzijnswerk, jongerenwerk, bureau Jeugdzorg, GG&GD, (geestelijke) gezondheidsinstellingen, onderwijsinstellingen, woningcorporatie, horeca, bedrijfsleven). Een deel van deze partijen heeft input geleverd voor het IVP. Voor een aantal thema's binnen dit IVP geldt dat deze alleen succesvol kunnen worden aangepakt als ook regionaal wordt samengewerkt. Voor die thema's wordt regionaal samen opgetrokken en hiervoor is een Regionaal Veiligheidsplan opgesteld dat in de loop van 2022 voor een zienswijze aan de gemeenteraden wordt (of is) voorgelegd.

Een bijzondere plaats nemen onze bewoners in: hoe beleven zij veiligheid en welke onderwerpen zouden zij met prioriteit aangepakt willen zien? Deze informatie hebben wij opgehaald door middel van een consultatieronde onder gebiedsplatforms/bewoners, buurtpreventie, ondernemers etc. Daarnaast zijn de resultaten en opbrengsten van de vorig jaar uitgevoerde veiligheidsmonitor meegenomen.

Binnen het basisteam Maas en Leijgraaf is ervoor gekozen om in de basis een gezamenlijk plan te maken op basisteamniveau. Een gezamenlijk plan biedt evidente voordelen op het gebied van herkenbaarheid en uniformiteit, het illustreert de eenheid en saamhorigheid die de overheid, samen met haar ketenpartners, voelt en wil uitstralen bij de aanpak van onveiligheid en criminaliteit. Daarnaast is de aansturing van de politie meer robuust, want de gemeenten in het basisteam hebben dezelfde visie op de aanpak van belangrijke thema's en kunnen elkaar daarin versterken en de gemeenten kunnen de taken en thema's gemakkelijke verdelen. Daarom is voor de totstandkoming is ambtelijk en bestuurlijk samengewerkt. De vaststelling van de lokale IVP's is een bevoegdheid van de afzonderlijke gemeenteraden en daarmee kan elke lokale raad wijzigingen in het plan aanbrengen, andere doelen stellen of een andere prioritering van thema's aan te brengen. Daarnaast kan in het lokale IVP gemeentespecifiek onderdelen worden toegevoegd waarin de couleur lokale van de veiligheidsproblematiek tot uitdrukking komt.

2. Trends en ontwikkelingen

De overheid ziet zich op het brede terrein van veiligheid gesteld voor veel en steeds complexer wordende maatschappelijke opgaven en steeds meer taken met een duidelijke veiligheidscomponent. Zonder volledig te zijn, wordt hier een aantal trends en ontwikkelingen beschreven die van invloed zijn op ons veiligheidsbeleid.

2.1. De wereld na de coronapandemie

De afgelopen twee jaar stond ons leven in het teken van de coronapandemie. Hoe de situatie rond corona zich zal ontwikkelen is onzeker maar we moeten rekening houden met de volgende mogelijke scenario's:

- Terug naar normaal (corona is verdwenen);
- Corona wordt endemisch (corona wordt beschouwd als een "griep+" met enkele golven);
- Corona is in Nederland onder controle, maar in sommige andere landen niet (hetgeen af en toe nog voor problemen kan zorgen);
- Corona blijft een reëel gevaar en vraagt een continue strijd (met af en toe ook weer noodzakelijke maatregelen);
- Het coronavirus blijft een groot gevaar (o.a. door nieuwe varianten) en een wereldwijd probleem.

De gevolgen van Corona zijn nog steeds merkbaar in de maatschappij.

2.2. Maatschappelijke ontwikkelingen

Verschillende maatschappelijke, sociale en demografische ontwikkelingen hebben direct invloed op de samenleving:

- Vergrijzing van de samenleving;
- De asielproblematiek en de noodopvang;
- Arbeidsmigranten zullen naar Brabant blijven komen;
- De positie van jongeren is in ontwikkeling, bijvoorbeeld de toegenomen eenzaamheid door corona;
- De toenemende tweedeling in de samenleving;
- Het groeiende wantrouwen naar de overheid en zelfs afkeer van de overheid: polarisatie;
- Er wordt kritischer naar privacy en de overheid gekeken;
- Krapte in de capaciteit bij de politie, het OM, de gemeenten en de andere veiligheidspartners;
- Krappe arbeidsmarkt met gevolgen voor alle partners;
- Politieke en bestuurlijke aandacht voor maatschappelijke thema's die de komende jaren prominent op de agenda zullen staan: de sociaaleconomische situatie, klimaattransitie, internationale veiligheid, inclusiviteit en diversiteit.

2.3. Kansen en bedreigingen rondom digitalisering

Traditionele vormen van criminaliteit raken steeds meer verweven met digitale criminaliteit. Er is een verschuiving zichtbaar van traditionele criminaliteit naar criminaliteit waarbij internet wordt gebruikt.
Door de mondiale spanningen en doordat het een lucratief verdienmodel is neemt het aantal hacks en cyberaanvallen toe. De komende jaren zullen we steeds vaker worden geconfronteerd met nieuwe vormen van gedigitaliseerde criminaliteit en cybercrime die momenteel nog niet bekend zijn. Door kwetsbare groepen (b.v. ouderen en jeugd) goed te informeren kan slachtofferschap verlaagd worden. Digitalisering biedt ook kansen (zeker in een tijd van personeelstekort in vele sectoren): inzet van digitale middelen kan ondersteunend werken.

2.4. Verharding ondermijnende criminaliteit

Onze regio is aantrekkelijk voor (internationale) bendes die zich bezighouden met ondermijnende criminaliteit. De handel in drugs is zeer lucratief en het gebruik van drugs is in bepaalde milieus (en op veel evenementen) breed geaccepteerd. Opvallend is de verharding in de ondermijning, liquidaties, ripdeals en bedreigingen van bestuurders zijn al heel normaal geworden. Zorgelijk is ook het ronselen van loopjongens onder kwetsbare jeugd. Het zijn ook geen vaste organisaties meer, maar vooral gelegenheidscoalities met extensieve financiële middelen.

2.5. Daling traditionele criminaliteit

Sommige vormen van “traditionele” criminaliteit (zoals woninginbraken) zijn de afgelopen jaren (fors) gedaald, voor een deel door de effecten van de coronapandemie. De daling van de traditionele (aangifte)criminaliteit lijkt wel gepaard te gaan met de stijging van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit. Naast de enorme stijging van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit is vermoedelijk ook sprake van ‘dark numbers’, dus meer onzichtbare criminaliteit, zoals bij ondermijning, mensenhandel of huiselijk geweld.

2.6. Maatschappelijke en sociale onrust bedreigen de samenleving

De tegenstellingen tussen verschillende bevolkingsgroepen verdiepen zich. Dit bedreigt de sociale stabiliteit (en veiligheid) in ons land. Maatschappelijke en sociaaleconomische crisissen, maar ook gebeurtenissen elders in de wereld kunnen leiden tot onrust in ons land en hebben gevolgen voor de manier waarop we met elkaar samenleven. Het vertrouwen in instanties of overheid neemt af en op langere termijn kan dit leiden tot disfunctioneren van het politieke en maatschappelijke systeem. Maatschappelijke onrust is mede door corona meer aan de oppervlakte gekomen, denk aan de avondklokrellen. Complottheorieën wakkeren dit verder aan en kunnen verregaand ontwrichtend zijn. De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) noemt deze nieuwe vorm van radicalisering: anti-overheidsradicalisering.
Bijzondere aandacht vraagt ook excessen rondom de zorgen over energieprijzen, boodschappen etc. Als de financiële situatie maar uitzichtloos genoeg is komen mensen vanzelf in de verleiding hun problemen op een snelle maar illegale manier op te lossen. Of worden hiervoor toegankelijker en daardoor kwetsbaarder.

2.7. Toename van incidenten met kwetsbare en/of personen met onbegrepen gedrag

De afgelopen jaren werden er steeds meer (veiligheids)incidenten geregistreerd met betrokkenheid van kwetsbare personen of personen met onbegrepen gedrag. De toename wordt in de praktijk ook ervaren door politie en de hulpverleningsinstanties. De belasting op de schaarse politiecapaciteit is enorm, de opvangplekken zijn schaars, er is een tekort aan zorgpersoneel en de zorg wordt steeds vaker ambulant ingericht. Daarnaast wordt onze samenleving voor sommigen steeds ingewikkelder (digitalisering) en niet iedereen kan meekomen.

2.8. Positie jongeren staat onder druk

Tijdens de coronapandemie bleek hoe kwetsbaar de positie van sommige jongeren is. Ook andere factoren zijn van invloed op het leven van jongeren, denk aan middelengebruik, keuzestress, leerproblemen, criminaliteit, dreiging van oorlog.
Jongeren brengen veel tijd door op social media en zijn daardoor vaak slachtoffer van gedigitaliseerde criminaliteit (en soms ook dader). Er is daarnaast sprake van een toename van de criminaliteit bij jongeren en een normalisering van wapengebruik. Drugsgebruik onder jongeren (en de normalisering daarvan) is een voortdurende bron van bezorgdheid. Sommige jongeren zijn extra kwetsbaar door huiselijk geweld, schulden of andere problemen achter de voordeur. Deze jongeren krijgen doorgaans een lager schooladvies, er is meer

schooluitval en ze zijn vatbaarder voor bijvoorbeeld psychische problemen, criminaliteit, mensenhandel of radicalisering.

3. Maatschappelijke inbreng en analyse

Wat vinden onze bewoners van de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente Maashorst? Wat vinden zij belangrijk en willen zij het eerst aangepakt zien?

3.1. Veiligheidsmonitor

In de tweede helft van 2021 is een Veiligheidsmonitor gehouden in de toenmalige gemeenten Uden en Landerd. De Veiligheidsmonitor is een tweejaarlijks terugkerend bevolkingsonderzoek naar veiligheid, leefbaarheid en slachtofferschap in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. In 2021 heeft Maashorst (Uden en Landerd) voor het eerst als gefuseerde gemeente meegedaan aan de Veiligheidsmonitor. De resultaten daarvan ontvingen wij medio juni 2022.

Voor dit onderzoek is door het CBS een aselecte steekproef getrokken van 2.835 inwoners uit de Basisregistratie Personen (BRP) van de gemeenten Uden en Landerd. Daarvan hebben 1129 inwoners gereageerd, 426 van hen woonden op dat moment in de gemeente Landerd, 703 in de gemeente Uden.

De Veiligheidsmonitor is als bijlage bij dit IVP gevoegd, daarom hier alleen een korte samenvatting:

Benchmark:
Vergeleken met het gemiddelde in de veiligheidsregio Brabant-Noord zijn inwoners van Maashorst relatief tevreden over de leefbaarheid in hun woonbuurt. Zij ervaren minder overlast van fysieke verloedering en verkeer dan gemiddeld in de veiligheidsregio. En zij geven een hoger cijfer voor de veiligheid en hebben het gevoel dat er minder criminaliteit is dan gemiddeld in de veiligheidsregio.

Leefbaarheid woonomgeving:
De leefbaarheid van hun woonbuurt beoordelen inwoners van Maashorst gemiddeld met het rapportcijfer 7,8. Dit is vergelijkbaar met het regionaal en landelijk gemiddelde. Men is vooral tevreden over verlichting, onderhoud en de sociale cohesie.

Overlast in de buurt:
Te hard rijdend verkeer en hondenpoep zijn de grootste veroorzakers van overlast in Maashorst. Er wordt minder overlast ervaren dan gemiddeld in de veiligheidsregio.

Veiligheidsbeleving:
Inwoners beoordelen de veiligheid in hun woonbuurt gemiddeld met rapportcijfer 7,7.
Een ruime meerderheid van 88 procent van de inwoners van Maashorst voelt zich nooit onveilig en elf procent voelt zich wel eens onveilig in de eigen woonbuurt.
Vier procent van de inwoners van Maashorst is van mening dat er veel criminaliteit is in de buurt waar zij wonen. Dit is minder dan het Nederlands gemiddelde (9%).

Slachtofferschap:
11 procent van de inwoners van Maashorst werd slachtoffer van traditionele criminaliteit (diefstal, vernieling, geweld) dit is minder dan in de rest van Nederland (17%).
Over een jaar gezien werd 18% van de inwoners slachtoffer van online criminaliteit. (Dit accentueert de -landelijke- verschuiving van traditionele naar online criminaliteit).

Preventie:
Meest genomen maatregelen in Maashorst zijn geen waardevolle spullen achterlaten in de auto, verlichting thuis aanlaten en sterke wachtwoorden nemen.

Contact met gemeente en politie:

Over het functioneren van de gemeente op het gebied van leefbaarheid en veiligheid is de helft van de inwoners tevreden en 10 procent ontevreden. De tevredenheid is daarmee in Maashorst hoger dan in de referentiegebieden. Meer dan de helft van de inwoners van Maashorst zien wel eens gemeentelijke handhavers in hun woonbuurt, over het functioneren van de handhavers is 12 procent ontevreden en 28 procent tevreden.

Een vijfde van de inwoners van Maashorst had in het afgelopen jaar contact met de politie. Twee derde van de inwoners is tevreden over dit contact. Met het algemene functioneren van de politie is de helft van de inwoners tevreden en is acht procent ontevreden. De zichtbaarheid is voor een derde van de inwoners naar tevredenheid, hierover is 18 procent ontevreden. Dit is vergelijkbaar met de referentiegebieden.

3.2. Inbreng gebiedsplatforms

Het concept IVP is, samen met de Veiligheidsmonitor, ook voorgelegd aan de initiatiefgroepen, gebiedsplatforms en dorpsraden in de gemeente Maashorst. Daarbij is uitgelegd dat het IVP vooral een strategisch plan is en dat de uitwerking plaatsvindt in de onderliggende Uitvoeringsplannen.

Deze exercitie heeft het volgende opgeleverd:

- Initiatief Zeeland (dorpsraad) vraagt aandacht voor verkeerscontroles door de politie, met name de snelheid op de Udenseweg in Zeeland en controles fietsverlichting. Verder ook aandacht voor preventie drugsgebruik.
- Gebiedsplatform Uden-Zuid vraagt aandacht voor de afgenomen zichtbaarheid en samenwerking met de politie en, in mindere mate, met de gemeentelijke Boa's. Als urgente veiligheidsproblemen ziet het platform het drugsgebruik onder jongeren en de kwetsbaarheid van oudere gebruikers in de digitale wereld.
- Gebiedsplatform Uden-Centrum neemt alvast een voorschot op het Uitvoeringsplan door te stellen dat veilig elkaar kunnen ontmoeten belangrijk is, weer het huis uit durven gaan en 's-avonds een wandeling maken.
- Gebiedsplatform Uden-Oost kan zich vinden in het IVP.
- Gebiedsplatform Uden-Buiten ziet dat de traditionele criminaliteit, zoals inbraken en verdachte voertuigen in het buitengebied weer terugkomt, en wijst ook op onveiligheidsgevoelens door gebrekkige straatverlichting en donkere wegen, zoals langs bosranden.
- Dorpsraad Volkel ziet in de omgeving drugsproductie in voormalige landbouwpanden en op bedrijventerreinen en maakt zich zorgen over drugsgebruik en -handel in Volkel. Daarnaast vraagt men aandacht voor de gevaren op en rondom Vliegbasis Volkel (vliegen boven bewoonde gebieden, aanwezigheid van (kern)wapens en chemicaliën en radicalisering van demonstraties).
- Peels platform ziet graag aandacht voor cybercrime en het voorkomen van babbeltrucs bij ouderen. Ook ziet Odiliapeel veel huizen die overvol zijn met arbeidsmigranten en dan ontstaat sneller overlast. En hoog op de prioriteitenlijst moet komen het voorkomen van normalisering van drugsgebruik.

3.3. Inbreng gemeenteraad:

Tijdens de raadsinformatieavond op 20 september 2022 heeft de raad extra aandacht gevraagd voor de positie van ouderen in dit plan, wat is hun beleving van veiligheid? Ten aanzien van hoofdstuk 4 Zorg en Veiligheid werd benadrukt dat het belangrijk is dat problematiek vroeg wordt gesignaleerd en dat lokale partijen aan bod komen.
Ten aanzien van hoofdstuk 5 Digitale Veiligheid vraagt de raad naar het risicoperspectief en de rol van de gemeente, waar ligt de verantwoordelijkheid.

Verder waren er vragen over het vervolg, de uitwerking in de Uitvoeringsplannen.

Tijdens de avond is door middel van een interactieve quiz (Mentimeter) de volgende input opgehaald:

Vraag: Wat vindt u het belangrijkste bij de aanpak van een veiligheidsprobleem? Resultaat in volgorde:

1. Dat het resultaat structureel is
2. Dat alle partijen goed samenwerken
3. Dat er resultaat wordt geboekt
4. Dat bewoners vragen om dit probleem aan te pakken
5. Dat het snel gebeurt.

Vraag: Wat vindt u de belangrijkste maatschappelijke ontwikkeling op het gebied van veiligheid? Resultaat in volgorde:

1. Polarisatie in de samenleving
2. Wantrouwen naar de overheid
3. De bedreigingen van digitale veiligheid
4. De positie van jongeren
5. Verharding van de georganiseerde criminaliteit
6. Incidenten rond verwarde personen

Vraag: Wat verstaat u onder Ondermijning? Genoemd werden (in volgorde):

1. Witwassen
2. Corruptie
3. Drugshandel
4. Illegaal/onrechtmatig
5. Buiten het zicht
6. Ontwrichten van de samenleving
7. Boven en onderwereld

Vraag: Wat vindt u dat de hoogste prioriteit moet hebben in onze lokale aanpak? Resultaat in volgorde:

1. Veilige woon- en leefomgeving (38%)
2. Polarisatie en radicalisering (31%)
3. Zorg en Veiligheid (19%)
4. Ondermijning (13%)
5. Digitale Veiligheid (0%)

Vraag: Wat moet het eerste worden aangepakt als het gaat om de woon- en leefomgeving? Resultaat in volgorde:
Drugsoverlast (63%), daarna ex aequo Jeugdoverlast, woonoverlast en overlast van horeca en evenementen (allen 13%).

4. Zorg en veiligheid

4.1. Wat is dit?

Bij zorg- en veiligheidsproblemen gaat het bijvoorbeeld om huiselijk geweld, kindermishandeling, forensische zorg (snijvlak zorg en strafrecht) en problemen veroorzaakt door personen met onbegrepen gedrag (eerder 'verward gedrag'). Vaak speelt het gebruik van middelen als alcohol en drugs daarbij een rol. In het veiligheidsdomein en zorgdomein hebben zich de afgelopen jaren omvangrijke veranderingen voorgedaan. De gemeente heeft taken gekregen die eerder door het rijk werden uitgevoerd. Daardoor is de gemeentelijke verantwoordelijkheid op het gebied van zorg en veiligheid groter geworden.

4.2. Waarom is dit een probleem?

Het ontbreken van een goede balans tussen preventie, zorg en repressie heeft invloed op de veiligheid en openbare orde. In casuïstiek is vaak sprake van Multi problematiek. De combinatie van ernstige en verschillende problemen maakt een persoon kwetsbaar voor misbruik en criminaliteit en/of het veroorzaken van overlast en veiligheidsproblemen. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van huiselijk geweld, kindermishandeling of onbegrepen gedrag. Deze situaties kunnen escaleren tot incidenten met grote impact op betrokken personen, hun (naaste) omgeving en op de openbare orde in de gemeente. Zorg en Veiligheid vraagt juist in deze tijd veel aandacht, nu de druk op de openbare orde toeneemt door oplopende wachtlijsten, toenemende personeelstekorten en financieringstekorten bij onze zorg- en veiligheidspartners.

4.3. Waarom is dit een prioriteit?

Met het oog op goede ondersteuning en zorg én in het belang van veiligheid en leefbaarheid is het van belang dat zorgprofessionals goed samenwerken met hun veiligheidspartners. Een domein overstijgende benadering van de problematiek, met een goed evenwicht tussen preventie en repressie en tussen zorg en straf, doet recht aan de situatie van het individu, zijn of haar omgeving en de belangen van onze samenleving. Wanneer er op het juiste moment ondersteuning en zorg wordt ingezet, is dat niet alleen belangrijk voor de desbetreffende persoon, maar ook voor zijn of haar naasten en omgeving. Op die manier kunnen maatschappelijke onrust, overlast, recidive en maatschappelijke kosten zo veel als mogelijk worden voorkomen.

4.4. Wat willen we bereiken?

In deze situaties is een domein overstijgende aanpak én samenwerking noodzakelijk. Onderlinge samenwerking op casusniveau en afstemming rond (bestuurlijke) processen is noodzakelijk om tot een goed resultaat te komen. Integrale, continue en duurzame samenwerking tussen de verschillende (regie- en zorg)partners[1] binnen de domeinen Zorg en Veiligheid, waarbij sprake is van een goede afstemming op zowel operationeel/ ambtelijk als bestuurlijk niveau. Dit vormt de basis voor het ontwikkelen van een (sluitende) aanpak van én aanbod voor de personen met onbegrepen gedrag in onze gemeente.

[1] Gemeentelijke organisaties, politie, OM, GGZ-instellingen, verslavingszorg, Zorg- en Veiligheidshuizen, GGD en Veilig Thuis.

5. Digitale veiligheid

5.1. Wat is dit?

Steeds meer criminaliteit vindt plaats in een digitaal jasje. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds cybercrime en anderzijds gedigitaliseerde criminaliteit.

Cybercrime: Cybercrime is criminaliteit waarbij ICT Informatie- en Communicatietechnologie zowel doelwit als middel is. Voorbeelden zijn computervredebreuk/ hacken, DDoS aanvallen en ransomware (losgeld vragen om bijvoorbeeld een blokkade op te heffen).

Gedigitaliseerde criminaliteit: Naast Cybercrime zien we Gedigitaliseerde criminaliteit. Dit is criminaliteit waarbij ICT-middelen als ondersteunend middel ingezet worden om 'traditionele' criminaliteit te plegen. Denk hierbij aan het plegen van oplichting of diefstal via het internet. Het plegen van online identiteitsfraude, phishing (naar een valse website lokken) of het online uiten van bedreigingen. In de politiecijfers is online oplichting veelal terug te vinden onder de term: 'Horizontale fraude'. Daarmee wordt oplichting bedoeld tussen privé-personen, bijvoorbeeld via Marktplaats.

5.2. Waarom is dit een probleem?

Traditionele vormen van criminaliteit raken steeds meer verweven met digitale criminaliteit. Door de mondiale spanningen en doordat het een lucratief verdienmodel is neemt het aantal hacks toe. De komende jaren zullen we steeds vaker worden geconfronteerd met nieuwe vormen van gedigitaliseerde criminaliteit en cybercrime die thans nog niet bekend zijn (ook "cybercrime as a service" waarbij via het darkweb gedigitaliseerde criminaliteit of cybercrime kan worden besteld).

5.3. Waarom is dit een prioriteit?

Onze samenleving is in toenemende mate afhankelijk van informatietechnologie (IT). Nieuwe technologie leidt tot nieuwe waardevolle toepassingen, maar het faciliteert en genereert ook nieuwe kwetsbaarheden en dreigingen. De snel stijgende trend maakt vele slachtoffers en zorgt voor ontwrichting van de maatschappij. We zien hierbij een verschuiving van traditionele criminaliteit naar digitale criminaliteit. Het Dreigingsbeeld statelijke actoren beschrijft dat Cybercrime ook om andere motieven dan geldelijk gewin wordt gepleegd. Het is ook ontwrichtend voor de maatschappij. Daders van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit zijn doorgaans moeilijk op te sporen en te vervolgen. Alhoewel hier wel slagen in gemaakt worden door politie en OM is het voorkomen van slachtoffers (door mensen cyberweerbaar te maken én de informatiebeveiliging op orde te brengen) en het verstoren van processen vele malen effectiever. Mocht er zich toch een incident voordoen dat is het van belang dat de Cybergevolgbestrijding ook op orde is. We pakken Digitale Veiligheid als onderwerp daarom in de volle breedte aan; we richten ons op cybercrime én gedigitaliseerde criminaliteit.

5.4. Wat willen we bereiken?

- Een weerbare samenleving met minder slachtoffers doordat er minder geslaagde pogingen van cyberaanvallen en gedigitaliseerde criminaliteit zijn. Doel is investeren in cyberweerbaarheid en informatieveiligheid.
- Eigen huis op orde.
- We zorgen er voor dat overheidsorganisaties een stap verder komen in de interne transitie als het gaat om de verschuiving van criminaliteit van het fysieke naar het digitale domein.
- Wanneer er zich een Cyberaanval voordoet dan zorgen we voor schadebeperking doordat de Cybergevolgbestrijding bij organisaties beter op orde is en er op cyberincidenten geoefend wordt.

6. Maatschappelijke onrust

6.1. Wat is dit?

Maatschappelijke onrust is een actueel thema in dit veiligheidsplan.
Maatschappelijke onrust komt in verschillende vormen voor: Polarisatie, extremisme en radicalisering en allerlei tussenvormen of combinaties daarvan ondermijnen en ontwrichten onze samenleving en leidt op de lange termijn tot het disfunctioneren van het maatschappelijke en politieke systeem. Dit kan daardoor een bedreiging vormen voor een vrije democratische samenleving.

6.2. Waarom is dit een probleem?

Door grote processen als globalisering, individualisering en informatisering is de Nederlandse samenleving veranderd. De tegenstellingen tussen verschillende bevolkingsgroepen verdiepen zich. In het maatschappelijk debat is er vaak aandacht voor uitgesproken opvattingen, de kans is groot dat polarisatie eerder zal toenemen dan afnemen.
Denk aan boerenprotesten, asielproblematiek, complottheorieën en anti-overheid demonstraties.
Deze polarisatie bedreigt de sociale stabiliteit (en veiligheid) in ons land. Het kan leiden tot onrust en kan gevolgen hebben voor de manier waarop we met elkaar samenleven. Ook het vertrouwen in instanties en de overheid kan daardoor afnemen.

6.3. Waarom is dit een prioriteit?

De standpunten verscherpen, de complottheorieën en anti-overheidsgevoelens nemen toe, sluimerend ongenoegen kwam in de coronatijd meer aan de oppervlakte.
Bovendien staat het dreigingsniveau (de kans op een terroristische aanslag in Nederland) nog steeds op 3, voorstelbaar. En de komende jaren zal Nederland geconfronteerd worden met het vrijkomen van (ex-)gedetineerden die eerder zijn veroordeeld voor extremistische of terroristische daden.

6.4. Wat willen we bereiken?

Vergroten van kennis en bewustzijn over de verschillende vormen waarin polarisatie en radicalisering zich kunnen voordoen, vroegtijdig herkennen van polarisatie en radicalisering, verstevigen van sociale netwerken en verbeteren van sociale cohesie in de dorpen en wijken.
De gemeente zet in op netwerken, zoals Bondgenoten, om lokale verbindingen te onderhouden en te borgen.
Wij proberen verbinding te houden met kwetsbare sectoren en personen.
We trekken een duidelijke lijn met betrekking tot niet geaccepteerd gedrag, en we accepteren geen geweld tegen bestuurders, handhavers, hulpverleners etc.

De gemeente richt een meldstructuur in voor dit thema, inclusief een aandachtsfunctionaris.

7. Ondermijning

7.1. Wat is dit?

De effecten van georganiseerde criminaliteit op onze samenleving, waarbij onder- en bovenwereld verweven raken, noemen we ondermijning. Criminelen maken voor illegale activiteiten gebruik van legale bedrijven en (overheids)diensten, zoals voor transport, vastgoed en vergunningen. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van panden om drugs te produceren of het oprichten van een bedrijf om (drugs)geld wit te wassen. Zij hebben vaak veel crimineel geld en zijn niet bang om geweld te gebruiken. Dat stelt hen in staat hun machtspositie en status in onze samenleving te vergroten.

7.2. Waarom is dit een probleem?

Hoewel georganiseerde criminaliteit en de ondermijning die daarmee gepaard gaat in de kern een bovenlokaal probleem is, worden ook lokaal de uitwassen ervan zichtbaar. Het doet afbreuk aan de veiligheid en leefbaarheid in onze wijken en buurten. Denk aan brandgevaar door een hennepkwekerij in een rijtjeshuis, uitbuiting van kwetsbare personen of het dealen van drugs in de buurt van scholen en onder jeugd. Maar we zien ook allerlei vormen van intimidatie en geweld in wijken en oneerlijke concurrentie voor (lokale) ondernemers. Door ondermijning wordt onze democratische rechtsstaat aangetast en ontstaat een parallelle samenleving die een grote aantrekkingskracht kan hebben op met name jongeren.

7.3. Waarom is dit een prioriteit?

De urgentie om ondermijning tegen te gaan is de afgelopen jaren toegenomen. We zien meer agressie tegen politieke ambtsdragers en ambtenaren en meer en grotere drugsvondsten. Ook is drugsgebruik steeds meer genormaliseerd. De versterkingsgelden voor de aanpak van ondermijning die recent vanuit het Rijk zijn toegekend laten zien dat deze urgentie ook landelijk gevoeld wordt. De afgelopen tien jaar is al een brede organisatie tegen ondermijning opgebouwd waarin we als gemeenten samenwerken met de Taskforce RIEC Brabant-Zeeland, de politie, het OM, de Belastingdienst, de provincie, de Nederlandse Arbeidsinspectie en vele andere publieke en private partners. De partners in ons basisteam hebben belangrijke stappen gezet, maar het structureel verstoren van het criminele verdienmodel vergt veel capaciteit en een lange adem. Ook de komende jaren heeft dit daarom onze prioriteit.

7.4. Wat willen we bereiken?

De integrale aanpak van ondermijning is gericht op het effectief verstoren van het crimineel verdienmodel. We willen georganiseerde criminaliteit en de effecten daarvan in onze (lokale) samenleving aanpakken door ervoor te zorgen dat misdaad niet loont. Onze focus ligt primair op de aanpak van productie en handel in (synthetische) drugs, witwassen en mensenhandel. Een gezamenlijke aanpak – met een goede balans tussen preventie, zorg en repressie – is noodzakelijk om het gewenste effect te bereiken. De integrale partners worden hierin ondersteund door Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland. We richten ons in de aanpak op de volgende vier speerpunten:

- ***Zichtbaar effectieve interventies***. Samen met onze integrale partners proberen we de crimineel daar te raken waar het pijn doet. Hierin is een belangrijke rol weggelegd voor het Interventieteam Maas & Leijgraaf (IML). Door gezamenlijke communicatie maken we de aanpak zichtbaar en vergroten we het vertrouwen in de overheid.
- ***Weerbare overheid.*** Voorop staat dat wij als overheidsorganisaties weerbaar moeten zijn tegen criminele invloeden en criminele activiteiten niet willen faciliteren. Daarom committeren we ons aan de ‘Brabantse norm weerbare overheid’ en zetten we onder meer in op bewustwording van de signalen van ondermijning, onze informatiepositie en informatiebeveiliging, integriteit en beleid en handhaving (zoals de Wet Bibob).

- ***Weerbare samenleving.*** We willen de voedingsbodem voor georganiseerde criminaliteit wegnemen door in te zetten op weerbaarheid van de samenleving. We werken aan bewustwording van de risico's, preventie en verhoging van meldingsbereidheid bij burgers en branches. We willen dat zij criminaliteit niet (onbedoeld) faciliteren. Daarbij werken we gebiedsgericht door te onderzoeken welke branches en locaties kwetsbaar zijn en daarop met publieke- en private partners een aanpak te ontwikkelen.
- ***Vergroting van onze informatiepositie en expertise over ondermijning in onze gemeente.*** Een stevige informatiepositie en kennis van ondermijning zijn essentieel om zicht te krijgen op ondermijnende structuren en de mogelijkheden die wij en onze partners hebben om daarop te interveniëren, zowel preventief als repressief. We willen onze organisatie zo inrichten dat wij informatie optimaal kunnen benutten binnen de gemeente én in de integrale samenwerking. Daartoe organiseren wij bijvoorbeeld een Lokaal Informatieoverleg (LIO) tussen verschillende afdelingen.

8. Veilige woon- en leefomgeving

8.1. Wat is dit?

Een veilige woon- en leefomgeving is een belangrijke voorwaarde om in de gemeente te willen wonen, verblijven, recreëren, ondernemen en/of werken. Daarom blijven wij prioriteit geven aan het vergroten van de veiligheid en het veiligheidsgevoel. Of het nu gaat om zichtbare criminaliteit zoals woninginbraken of de minder zichtbare criminaliteit zoals drugshandel en ondermijning. Door op tijd in te grijpen voorkomen we zwaardere problematiek en overlast.

8.2. Waarom is dit een probleem?

Het is van belang blijvend te investeren in een fijne leefomgeving. Na de heftige coronaperiode neemt de maatschappelijke activiteit van een ieder weer toe. We nemen een voorzichtige trend waar van stijgende klassieke criminaliteit zoals woninginbraken en diefstallen. Ook de woonoverlast door mensen met verward gedrag en (in iets mindere mate) jeugdoverlast is een aanhoudende zorg.

8.3. Waarom is dit een prioriteit?

Het behoud van een veilige woon- en leefomgeving vraagt voortdurende aandacht en zorg van elke inwoner, bedrijven, en de overheid. Dit vraagt een aanpak vanuit de overheid met een balans tussen preventie, zorg en repressie. Regie voeren en samenwerken is het sleutelwoord.

8.4. Wat willen we bereiken?

We streven naar een:

- verdere afname van de criminaliteit
- verhoging van het veiligheidsgevoel
- vermindering van de woonoverlast

Criminaliteit, drugsoverlast, jeugdoverlast, woonoverlast en verloedering in de woonomgeving kunnen het woongenot bederven. Wij zetten daarom in om dit zo snel mogelijk aan te pakken, maar voornamelijk op voorhand al te voorkomen. We focussen op een snelle, effectieve en efficiënte aanpak. Om dit te realiseren is het snel vergaren van informatie en informatiedeling van groot belang. Compass heeft daarvoor een app ontwikkeld, Social Supporter, die alle ambulante bewegingen van het jongerenwerk op straat in beeld brengt. In de aanpak ligt nadrukkelijk ook de relatie met de andere prioriteiten in dit Integraal Veiligheidsplan (ondermijning, zorg- en veiligheid, maatschappelijke onrust en digitale veiligheid). Bij ernstige en herhaalde woonoverlast passen we de beleidsregels van de Wet woonoverlast toe: een aanpak waarbij zorg en repressie hand in hand gaan, gericht op het structureel beëindigen van de overlast. Daarbij wordt nauw samengewerkt met andere partners, zoals Area en Ons Welzijn.

In de regel wordt jeugdoverlast veroorzaakt door slechts een klein aantal jongeren.
Het doel van het jongerenwerk is jongeren te ondersteunen om zelfstandig bewuste keuzes te maken over hun eigen leven. Vertrekpunt voor het jongerenwerk is de leefwereld van jongeren en altijd proberen te zijn waar de jongeren ook zijn, op straat en in de wijkcentra. Het jongerenwerk in Uden heeft daarnaast de beschikking over jongerencentrum MC. Sinds 2022 is het jongerenwerk ook dagelijks ambulant in het onderwijs aanwezig (naast de jaarlijkse voorlichtingsprojecten).

9. Hoe nu verder?

Nadat het Integraal Veiligheidsplan is vastgesteld worden de prioriteiten en uitgangspunten uitgewerkt in een uitvoeringsplan, dat tweejaarlijks wordt vastgesteld. De voortgang wordt gemonitord en besproken in de bestuurlijke en ambtelijke veiligheidsoverleggen, zowel lokaal als op basisteamniveau. Indien nodig wordt bijgestuurd.